

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет мистецтв

**ЕСТЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ
МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН**

МАТЕРІАЛИ
III Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Умань, 9-10 квітня 2020 року)

Умань
2020

УДК 37.091.12.011.3-051:7](06)

E86

Редакційна колегія:

Терешко І. Г. (головний редактор) – декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, доцент;

Побірченко О. М. (відповідальний редактор) доцент кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук;

Андрощук Л. М. – завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, професор;

Музика О. Я. – завідувач кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, доцент;

Семенчук В. В. – завідувач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, заслужений працівник культури України, доцент;

Радзівіл Т. А., – доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук.

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 8 від 8 травня 2020 року)*

E86 Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 9–10 квіт. 2020 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т мистецтв ; [редкол.: Терешко І. Г. (голов. ред.), Побірченко О. М. (відпов. ред.), Андрощук Л. М. [та ін.]. – Умань : Візаві, 2020. – 180 с.

У збірнику опубліковані наукові тези та статті, в яких розкрито актуальні питання мистецької освіти, окреслено вектор європейського та національного розвитку.

Розраховано на спільноту науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, учителів та студентів – усіх хто цікавиться проблемами сучасної мистецької освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

УДК 37.091.12.011.3-051:7](06)

ЗМІСТ

<i>Біліченко А. С.</i> ФОТОМИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ У ШКОЛЯРІВ СПРИЙНЯТТЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА.....	9
<i>Богданюк В. В.</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ.....	12
<i>Богяну К. О.</i> СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ОСВІТНЬОЇ ІНКЛЮЗІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	15
<i>Величко К. Є.</i> МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	18
<i>Го Іцзян, Юр'єва К. А.</i> СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КНР.....	20
<i>Горчинська Т. С.</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ МАЛЮНОК У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	25
<i>Гусак В. А.</i> МУЗИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ.....	27
<i>Житнік Т. С.</i> ВПЛИВ ТВОРІВ ЖИВОПИСУ НА ЕСТЕТИЧНУ СВІДОМІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	33

<i>Калабська В. С.</i> ПІДГОТОВКА ДИРИГЕНТА-ВИПУСКНИКА НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ОРКЕСТРОВОГО КЛАСУ В УДПУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ.....	37
<i>Конончук А. С.</i> РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ДЕКОРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	39
<i>Корніцька Ю. С.</i> РОЗВИТОК ГРАФІЧНО-ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ.....	42
<i>Косяченко К. А.</i> ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЦІЛІСНОГО СПРИЙНЯТТЯ КОЛЬОРУ ЗАСОБАМИ ЖИВОПІСУ.....	45
<i>Кравченко О. П.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТЬ: ЗНАННЯ, УМІННЯ, НАВИЧКИ.....	47
<i>Куценко С. В.</i> ДЕТЕРМІНАНТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ У ФОКУСІ ВИВЧЕННЯ НАРОДНОГО ТАНЦЮ.....	51
<i>Лисенкова Ю. О.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З МИСТЕЦТВА ГРАФІКИ У ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ.....	55
<i>Мартиненко О.В.</i> ФОРМУВАННЯ БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКИХ НАВИЧОК МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	59

ДЕТЕРМІНАНТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ У ФОКУСІ ВИВЧЕННЯ НАРОДНОГО ТАНЦЮ

Встановлення міжкультурних зв'язків у процесі підготовки майбутніх учителів хореографії у закладах вищої освіти набуває все більшого значення в світлі змін, що відбуваються в контексті модернізації мистецької освіти. Міжкультурна компетентність майбутнього вчителя танцю забезпечує розширення міжнародних зв'язків та надає істотний вплив на підвищення інтересу та мотивації студентів до оволодіння хореографічною лексикою народів світу як засобу міжкультурного спілкування.

Досліджуючи міжкультурну компетентність майбутніх учителів хореографії слід брати до уваги той факт, що її формування здійснюється в умовах полікультурного простору. У цьому плані роль дисципліни «Теорія і методика народно-сценічного танцю» незаперечна.

Поняття міжкультурної компетенції не нове, про що свідчать дослідження як у вітчизняній, так і в зарубіжній науці (В. Баркасі, І. Бахова, Ю. Варданян, Л. Воротняк, О. Горчакової, О. Гуренко, О. Данищенко, Е. Зеєра, І. Зимньої, В. Краєвського, З. Курлянд, О. Новікової, Т. Овсянникової, І. Переходько, І. Петрова, І. Плужнік, О. Пометун, Д. Равена, І. Сафонової, А. Садохіна, А. Хуторського, Н. Янкіної та ін.); методика формування міжкультурної компетенції засобами мистецтва у студентів технічних ЗВО представлена у дослідженнях О. Гречасновської, В. Петрука. Міжкультурну компетентність в основному розглядають у теорії і практиці мовної освіти. Частково дослідження міжкультурної компетентності вчителя хореографії відображено у наукових розвідках О. Олексюк, Ю. Петрової, О. Ребрової, О. Тіщенко, К. Юр'євої. Окремого дослідження потребує проблема міжкультурної компетентності майбутніх учителів хореографії в контексті вивчення народно-сценічного танцю.

Аналіз освітніх програм з хореографічного мистецтва дозволив встановити відповідності в цілях і завданнях підготовки майбутніх фахівців хореографії, які впливають із стандартів вищої

хореографічної освіти, де чітко вказано, що сучасний соціальний запит орієнтований на творчу особистість, яка володіє високим рівнем професійних знань, практичних умінь, що дозволяють успішно інтегруватися в сферу хореографічно-педагогічної освіти.

Навчальна дисципліна «Теорія і методика народно-сценічного танцю» безсумнівно характеризується міжкультурною спрямованістю. У змісті навчання знаходять відображення ментальність і спосіб життя інших народів, що дає уявлення про розмаїття світу, виховує відкритість, сприяє більш глибокому розумінню власної культури та її ролі в формуванні майбутнього фахівця-хореографа. Народно-сценічний танець є полікультурним полем діяльності, в якому формується міжкультурно-компетентна творча особистість.

Поняття міжкультурної компетентності містить у собі не тільки сукупність умінь і навичок, а й певне ставлення до іншої культури, розуміння її базових цінностей, прийняття іншої культури, використання її багатств. У структурі кожної культури приховані таємниці не тільки національної індивідуальності, а й творчий потенціал індивіда [1, с. 133].

Міжкультурна компетентність у наукових дослідженнях розглядається як: здатність сформувати в собі іншу культурну ідентичність, що передбачає знання цінностей, норм, стандартів поведінки іншої культури; як здатність досягти успіху в процесі міжкультурної комунікації (О. Садохін) [6, с. 133]; здатність взаємодіяти з людьми інших культур на основі врахування їхніх цінностей, норм, уявлень та вибирати комунікативно доцільні способи невербальної і вербальної поведінки (І. Плужнік) [4, с. 51].

На думку О. Олексюк та О. Ребрової [3, с. 20], міжкультурна компетентність є якістю соціокультурного спрямування, яке забезпечує соціальну і культурну адаптацію, мобільність, орієнтацію особистості в умовах полікультурного середовища на основі знань, толерантного ставлення, поваги та поділу культурних цінностей представників різних етносів і народів, які проживають на спільній території. Важливою є думка науковців, що у процесі професійного навчання студентів мистецьких спеціальностей формується система знань, набуваються компетентності інтелектуального осягнення їхнього змісту, усвідомлення мистецтва в його взаємодії з іншими засобами пізнання дійсності. Таким чином, міжкультурна компетентність для фахівців художньо-педагогічного профілю – професійна якість, що дозволяє майбутньому вчителю музики, хореографії, художньої культури бути

конкурентоспроможним, затребуваним фахівцем в умовах полікультурного освітнього середовища [3, с. 21].

Під міжкультурно-компетентною особистістю у проведеному дослідженні розуміється особистість, що володіє танцювальною культурою народів світу на рівні міжкультурної функціональної грамотності, що передбачає: а) широкий діапазон знань про національний менталітет, соціально-культурний устрій, спосіб і стиль життя народів світу, що вивчаються, культурно-історичні цінності і досягнення; б) комунікативні уміння, що дозволяють брати участь в міжкультурній комунікації, успішно здійснювати пізнавально-пошукову і творчу самоосвітню діяльність, спрямовану на саморозвиток.

У навчальних програмах сучасних педагогічних закладів вищої освіти дисципліна «Теорія і методика народно-сценічного танцю» розглядається як невід'ємна складова хореографічно-педагогічної освіти. Таким чином, доцільною і методично виправданою є професійно і комунікативно спрямована підготовка студентів-хореографів, що передбачає формування міжкультурної компетентності в галузі мистецтва танцю.

Міжкультурна компетентність майбутнього вчителя танцю, формування якої здійснюється засобами народно-сценічного танцю, виражається високим рівнем соціокультурних і міжкультурних знань та умінь, що забезпечують абсолютну досвідченість у професійній сфері діяльності. Розвиток і актуалізація фахових компетентностей відбувається в різних видах діяльності: комунікативній, дослідницькій, самостійній творчій діяльності, спрямованій на самовдосконалення і саморозвиток. Таким чином, міжкультурно-компетентна особистість майбутнього вчителя хореографії – це інтегративна і цілісна якість суб'єкта, який володіє професійними знаннями, вміннями та культурним потенціалом.

Міжкультурна компетентність не випадково розглядається багатьма вченими як суттєва риса зрілої особистості, оскільки її становлення прямо пов'язане з процесом самоідентифікації, набуттям особистої і національної гідності. Зіткнення з культурними цінностями іншого народу відкриває шлях до співпраці та мистецького діалогу. Джерелами такої інформації є автентичні хореографічні твори як результат досвіду провідних хореографів світу. Використання автентичних професійно-орієнтованих матеріалів має ряд позитивних моментів. По-перше, такі твори мають прагматичну значущість

(практичну спрямованість); по-друге, автентичні твори насичені соціально-культурними фактами і реаліями, що має місце у професійній сфері діяльності; по-третє, такі твори різноманітні по стилях і жанрах. Це сприяє стимулюванню пізнавальної активності студентів і підвищенню їхньої мотивації до оволодіння танцювальною культурою народів світу.

Особливістю використання автентичних творів є специфічна комунікація. Тому такі хореографічні твори високо мотивовані та комунікативні за своїм змістом. Оволодіння міжкультурною хореографічною компетентністю передбачає набуття вмінь здійснювати творчий пошук і обробку інформації в ході роботи з автентичними творами (стилізація народного фольклору). Вміння працювати з усіма композиційно-структурними елементами автентичних хореографічних творів дозволяє більш повно і точно розуміти соціокультурні явища і національні особливості певного народу. Тому оволодіння міжкультурною хореографічною компетентністю залежить від того, наскільки продумано будуть відібрані і систематизовані автентичні хореографічні твори, що мають країнознавчу і соціокультурну спрямованість, відповідають особистим і професійним потребам студентів у процесі вивчення теорії і методики народно-сценічного танцю.

Отже, беручи до уваги той факт, що джерелом міжкультурних хореографічних знань та умінь є автентична хореографічна культура, насичена національними особливостями, в контексті вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика народно-сценічного танцю» значно збагачується мистецько-освітній кругозір фахівців, що підсилює ймовірність успішної професійної діяльності. Володіючи необхідним рівнем міжкультурної компетентності, студенти-хореографи можуть безперешкодно брати участь у міжкультурній хореографічній комунікації та виконувати професійно значущі функції.

Список використаних джерел:

1. Горчакова О. А. Особливості розвитку міжкультурної компетентності у майбутніх менеджерів освіти. *Педагогічний дискурс*. 2010. Вип. 8. С. 59–63.
2. Овсянникова Т. В. Педагогические условия формирования межкультурной компетентности студентов. *Вектор науки ТГУ*. 2011. №2 (5). С. 152–155.

3. Олексюк О., Реброва Е. Межкультурная компетентность студентов в координатах духовности. *The Caucasus. Economic and social analysis journal of southern caucasus*. Volume 08. Issue 02. Tbilisi, Georgia, 2015. p. 17–21. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4398/1/O_Oleksiuk_%20O_Rebrova.pdf (дата звернення: 18.03.2020).
4. Плужник И. Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки: дис... д-ра пед. наук: спец. 13.00.01. – общая педагогика, история педагогики и образования. Тюмень, 2003. 335 с.
5. Садохин А. П. Межкультурная коммуникация. М. : Издательский центр «Академия», 2009. 340 с.
6. Садохин А. П. Межкультурная компетентность: понятие, структура, пути формирования. *Журнал социологии и социальной антропологии*. 2007. № 1. С. 125–139.
7. Янкина Н. В. Межкультурная компетентность студента университета: монография. М. : Дом Педагогики, 2005. 267 с.

Лисенкова Ю. О.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З МИСТЕЦТВА ГРАФІКИ У ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ

Проблемою системи освіти є швидке застарівання учбової програми. Підростаюче покоління має бути забезпечене інформацією, що відповідає дійсності, інакше суспільство ризикує виростити армію безробітних, непристосованих до динамічної сучасності. Для забезпечення комфорту сучасного суспільства необхідний дизайн. Формування розуміння загальних понять дизайну та вивчення практичних навичок для створення елементів дизайну потрібно закладати ще в шкільному віці в період активного формування особистості. У шкільних учбових програмах ще недостатньо відшліфовані методики викладання основ дизайну та практичних занять на вивчення технік графіки. Тому зараз є актуальною проблема поліпшення стану методичного забезпечення та дослідження технік